

ERŐS VÁR

AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

49. ÉVFOLYAM

1983. FEBRUÁR

1. SZÁM

SZÜKSÉGE VAN RÁ

Elközelget a virágvasárnap, az Úr hozsannás, pálmás ünnepe. Töröm a fejem: miről prédikáljak? Hirdetni valami újat kellene!

Jeruzsálemről, bevonulásról, a gyermekekről oly sok szó esett már. Idén az ünnepen valami másról kellene szólni. A gyülekezet vár...

S beszéltem a névtelen gazdáról, kinél megkötve volt ama számár. Jön — "az Úrnak van szüksége rá" — szól Jézus futárja s el is oldja már.

A gazdának, ha más volt is a célja a számmal — nem volt ellenvetése. Az Úr parancsának kemény a célja, a terveit kettévágja. — Íme, kész.

Egy hét múlva az Úr szent asztalára gyönyörű szép, új terítő borult. Valaki kommentárt fűzött hozzája: "Jó pár éve, hogy szekrényembe bújt

e terítő. Őriztem drága kincsként egész a múlt vasárnapig. De hát akkor az Úr megfogta ezt a csipkét és azt mondta: szüksége van rá!"

Győri József

A bőjt szava: MOST! . . .

Isten mondja: "A kegyelem idején meghallgattalak, és az üdvösség napján megsegítettek. Íme, most van a kegyelem ideje! Íme, most van az üdvösség napja!" (2Kor 6:2)

Valaki egyszer azt kérdezte tőlem, melyik az a szó a Bibliában, amelyik soha többé vissza nem tér? Melyik az a szó, amit nem lehet kétszer kimondani, akkor sem, ha száz évig élne is az ember. Melyik az a szó, amit nem lehet visszahozni, akkor sem, ha millió évig forogna is a világ. Melyik az a soha vissza nem térő szó, amelyik csodákat csinál, amelyik végzetesen és tragikusan beleszól emberek és népek életébe, amelyik sorsot, életet, vagy halált, üdvösséget, vagy kárhazatot készít. Melyik az a soha vissza nem térő szó, amelyiken eldől mindnyájunk emberi sorsa és örök élete...

Erre a nagy kérdésre maga az élő Isten válaszol és azt mondja, hogy ez a szó így hangzik: MOST!...

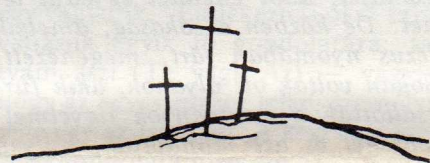
EZ A SZÓ A LEGSZEBB BŐJTI HIVOGATÓ SZÓ

— Most jöjj! Most indulj el te is a bőjti útra. Most kell neked is találkoznod Krisztussal valahol a templomban, a Bibliád mellett, a hazatérő életed esti otthonának megszólaló csendjében... Most olyan közel van hozzád is a Kereszt. Olyan közel van hozzád Krisztus... A templomodban, a Bibliádban, az esti csendességben mindenütt nyitva van Feléje az ajtó... Vár reád a bőjti úton... Valaki egyszer a templomba ment és egy síró angyalt látott ott állani a templomajtóban. Megkérdezte, hogy miért sír? — Síratom azokat — felelte az angyal —, akiknek annyiszor mondtam, akiket annyiszor hívtam, hogy most, most jöjjetek. De akik nem jöttek és akik számára ma éjszaka bezárattott az ajtó. — Ne várd meg Testvér, amíg a te angya-

lod is sírvafakad a templomban, az Isten országa kapujának a küszöbén. Most jöjj... Most, amíg a te számodra is tárva-nyitva van Krisztus szívéen az ajtó.

EZ A SZÓ A LEGSZEBB BŐJTI AJÁNDÉKOZÓ SZÓ

— Most kaphatod meg a legszebbet az életedben. Krisztustól — a legszebb életet! Híres hegedűművész érkezett egyszer a családba. A szek-

rény tetején egy hegedű pihent, amivel a család gyermekei kontárkodtak. A művész kezébe vette és játszani kezdett rajta. Gyönyörű, csodaszép dallamot. Amikor vége volt a muzsikának, valaki megszólalt a gyermekek közül: sohse gondoltam volna, hogy ilyen szép nóták is vannak ebben a rossz hegedűben... Emberek odaadják Krisztusnak az életüket és amikor megváltozott életük soha nem hallott szépségekről kezd dalolni, mindenki megáll csodálkozva: sohse gondoltam volna, hogy ilyen szép is lehet az élet.

Ez a csoda a tied is lehet. Nem valami távoli jövőben, nem a halál után. Most! Jézus Krisztus a bőjt útján azért áll meg előtted, hogy odaadd néki az életedet. — Olyan közel van most hozzád, csak egy szóra vár. Mondd el:

HISZEK URAM!

Hadd legyen a te számodra is örökre felejthetetlen ez a szép bőjti szó: MOST!

F. L.

Régi igazság az, hogy nagyon sokszor a csönd teríti meg a szépség asztalát. A dal vidám pacsirtái a csönd bokrára szállnak s az éjszaka csöndben csókolja reánk a pihentető álmot. Nagy emberi találkozások is legtöbbször a csönd taván történnek. Önmagával sem találkozik addig az ember, amíg egyszer le nem ül a csönd partjára. Két ember akkor ismeri meg és szereti meg egymást igazán, ha egyszer leülnek egymás mellé és körülöttük kellemessé és nyugodttá válik a csönd. Istennel is legtöbbször a csöndben találkozik az ember. Ezért szoktunk zúgó zajban néha megállani. Kikapcsolódni, elcsendesedni. Belekerülni egy olyan világba, ahol csak ketten vannak: Isten és az ember.

A csodák is csendben születnek. Így lesz a tékozló fiúból hazatérő, boldog, dédelgetett gyermek. Emberi éhségből, könyörgő imádságból és megáldott morzsából így lett a csodák hegyén krisztusi kenyér.

Jézus is elvonul egyedül egy pusztára helyre, mert kereste az imádság csöndjét, ahol Istennel egyedül lehet. De közben a sokaság, amelyik Jézus nyomában járt, megéhezett. Sokan voltak ott olyanok, akik furdallották a tanítványok figyelmetlenségét és azt mondták, milyen tapintatlanság volt a tanítványoktól ilyen bagatell, prózai ügyel megzavarni Jézus áhítatos csöndjét: — hogy éhes a nép. Ugyanakkor igazat

ASZTALTERÍTÉS

Máté 14:13—21

adtak a tanítványoknak, akik nyilvánvalóan le akarták rázni magukról a felelősséget. Azt mondják, kár volt Jézust zavarni, hiszen Ő nem kenyérosztó királynak jött egy földi országba, hanem a lélek lakodalmas házába hívogatta az embereket. Lehetett már olyan hangot is hallani, hogyha ők lettek volna akkor ott a tanítványok helyében, bizonyára el is küldték volna a tömeget. Menjen ki-ki amerre tud, amerre lát, a teste és a kenyere gondjai után. Hiszen Jézus szíve nem a földi lakmározás helye, hanem az ég terített asztala, ahonnan csak a lélek szelhet le magának kenyeret.

A tanítványok azonban jobban ismerik Jézust. Hallották őt egyszer így imádkozni a hegyen: "A mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma!" Látták lehajolni nem egyszer földre hulló nagy emberi könnyekhez. És ismerték szívén a gyémántokat, a magára vett emberi könnyeket. Ezért nem merik elengedni szó nélkül a megéhezett tömeget.

Ők ismerték jól Jézust. Mert íme, milyen melegen hangzik Jézus felelete: "Szánakozom a sokaságon!"

Ez a szó "szánakozom" mindent elmond Jézusról. Igen, ezért jött a világra, mert szánakozott felettem. A bűnös, a tehetetlen és tanácstalan, az éhező és szomjúhozó ember fölött.

adtatok..." (Mt 25:35). Ebben a szellemben cselekszik mindenki, aki éhező embertársában meglátja a felebarátot, akin segíteni kell.

A Szovjetunió a háború alatt többszáz ezer főny — főleg evangélikus vallású — volganémetet deportált Szibéria és Belső-Ázsia egyes területeire. A Nyugat még létezésükről sem tudott a hatvanas évekig. 1976-ban kapott az Evangélikus Világszövetség elsősorban engedélyt arra, hogy kapcsolatba lépjen velük. Dr. Carl Mau, az EVSZ főtitkára a múlt évben meglátogathatta azt a gyülekezetet, mely Karagandában van, a Kazaksztán szovjet köztársaság egyik tartományi székhelyén. A külvilágtól eddig elszigetelt gyülekezet nagy örömmel hallotta, hogy nincsenek egyedül: ők is a világevangelikusság nagy családjához tartoznak. Beszédem során — mondotta dr. Mau — megemlítettem, hogy a világ lakosságának majdnem fele éheznek. Istentisztelet után a 20 presbíter elhatározta, hogy a gyülekezet vagyonának felét odaadja a Világéhség Akció céljára. Ez kb. 16 ezer dollárnak megfelelő összeg volt. Adományuk elfogadása azonban a szovjet valuta-rendszabályok miatt nem volt lehetséges. Ami ebben megkapó, s minket is cseleksznie kell, hogy ihlissen: ezeknek a látógtól évtizedekig elzart testvéreknek most első dolguk az volt, hogy másokon segítsenek!

Azért született, mert sajnált és szeretett. Azért vállalta a világot, mert szánakozott rajtam. Azért élt és azért halt meg értem, mert szánakozva szeretett. Szegényes születése bölcsődalában és a keresztfá utolsó szavában ez a szó símogat engem: "szánakozom". Szánom és szeretem őt!

Jézus szeretete azonban soha nem maradt meg a szánakozó szó hűvös és előkelő erkélyén, hanem azonnal megmozdult, sietett, segített.

Ahogy a csoda asztalát megtérítette az ötezer embernek, ebben a mozdulatában ez a vallomás van: aki engem követ, arról én akarok gondoskodni. Annak én hordom minden terhét, könnyét és kenyerét.

A régi Keleten senkit sem ültettek le csupa udvariasságból az étkező asztalhoz. Csak azok ülték körül az asztalt, akik egymáshoz tartoztak, akik szerették egymást, akik között a legkedvesebb közösség volt. Jézus így teríti meg ötezer ember előtt a kenyér kegyelmi asztalát. Hozzám tartoztok, szeretlek titeket! Eljön az idő és a keresztfá árnyékában így ülteti majd maga köré az egész világot, hogy átnyújtsa mindenkinek, tehát nekem is, az élet kenyerét az utolsó vacsorán. Így lesz Jézus élete a csodák gyönyörű asztala, ahol egymás mellett terítve van számomra a Föld és az Ég, a kenyér és az üdvösség.

Persze más fények is világítanak még a kenyércsoda asztalán. Vagy gondoltunk-e már arra, hogy milyen nagyszerű dolog az, hogy Jézus megengedi, sőt biztat minket, hogy mi csináljuk tovább a kenyércsodát. Éhes valaki?! — Adjatok neki ti enni — mondja a tanítványoknak. Körül kell nézni otthon, ahol élünk, ahol dolgozunk, ahol járunk. Nem éhes valaki? Nem sír valakinek éhesen a lelke, vagy a teste? Csináljuk mi is a csodát! Adjunk neki kenyeret, vagy Krisztust, mindig azt, amire megéhezett.

Ne mondja senki, hogy neki nincs semmije, vagy hogy kevés van neki a kenyérből. Hiszen Krisztus éppen arra tanít a bőjti úton az áldozat nagy asztalterítésénél, hogy Ő mindig megáldja a morzsákat is. Arról tanít, hogy ahol adnak, ott mindig több marad. Krisztusból is és a kenyérből is.

A tanítványoknak a kenyércsoda után megmaradt tizenkét kosárnyi. Nekünk is megmarad... Friedrich Lajos

LCA VILÁGÉHSÉG AKCIÓ \$5,682.905

Országos egyházunk, a Lutheran Church in America gyűlekezetei 1982-ben 5 millió 682 ezer dollárnyi adományt gyűjtöttek össze, hogy abból Jézus kenyércsodája napjainkkal is folytatódjék. Az éhező százmilliók továbbra is súlyosan terhelik az emberiség lelkiismeretét. Az egyházak segítő munkájában lényeges részt vállal a világ evangélikussága. Ma már nem csak arról van szó, hogy a segélyszervek élelmiszert osztanak ki az éhezők között, hanem az elmaradt országokban mezőgazdasági tanácsal és jobb vetőmaggal is szolgálnak, az állandó szárazsággal sújtott területeken kutakat fúrnak, öntözőműveket állítanak fel, stb. Az éhséget tehát nemcsak tüneti kezeléssel igyekeznek megszüntetni, hanem a mélyebben fekvő okok orvoslását is megkísérlik. Ez magában foglalja az éhező milliók szociális helyzetét is, főleg olyan helyeken, ahol égbekiáltó társadalmi egyenlőtlenség van a háttérben.

Jézus világosan kijelentette, hogy az utolsó ítéletnél az örök életre menők között lesznek azok, akiknek ezt mondhatja: "...éheztem és ennem

(ze)

Friedrich Lajos

Szigethy Sándor:

Ó, India — a gondolat anyja...

(Hatodik, befejező közlemény.)

MERJ

NAGY DOLGOKAT TENNI

A 18. század későbbi évtizedeiben a német *Herrnhut* lesz a missziói gondolat fő motorja, támogatóik pedig az *angolok*. 1793-tól a brit szabadegyházi William Carey, a cipészből lett misszionárius és professzor vonja magára a figyelmet Bengália területén. Mottója: "Várj nagy dolgokat Istentől. Merj nagy dolgokat tenni Istenért!" A Kelet-Indiai Társaság ellene fordul, a kereszténnyé lett indiaiakat kizárják az angol hadseregből. Megint a *dánok* lépnek akcióba s Carey, a dán Serampore-ba helyezi át tevékenységét (akkori nevén: Frederiksmager). Itt valóban nagy dolgok történnek: a cipész Carey, a népiskolai tanító Marshman és a nyomdász Ward odaadó munkája nyomán 1832-ig negyven indiai nyelven jelentetik meg a Szentírás egyes könyveit. Carey nyelvtanokat, szótárakat szerkeszt, megalapítja a calcuttai botanikus kertet, s munkatársai segítségével eléri, hogy a hatóságok 1829-ben betiltják a szutit (özvegy-égetést). — Amit a keresztény misszió adott Indiának, azt ezekkel a szavakkal lehetne összefoglalni: iskolák, kórházak, szociális segítség, evangélizáció...

KÖLCSÖNÖSSÉG?

Hogy India is adott valamit Európának, azt ízesítő fűszereink naponta bizonyítják. Tudjuk, hogy a bibliai Salamon király hajói már a Kr.e.-i 10. században elérték India partjait. A nyugat felé irányuló kulturális hatás kb. 200 éve érezhető. Ekkor kezdték nagyobb számban európai nyelvekre fordítani az indiai bölcséleti irodalmat. Nagyhatású filozófusaink, mint Hegel vagy Schopenhauer, elképzelhetetlenek lennének indiai hatás nélkül. Vallásilag főleg a kereszténységtől elidegenedett értelmiségiekre hatott India, mindenek előtt a teozófia (1875) vagy annak elágazásai által. A különféle keresztény meditáció típusok némelyike — részben — indiai eredetű (Aschram mozgalom). De hatott-e az ezerarcú India a keresztény misszionáriusra, aki életének több

évtizedét töltötte ebben az országban, s akit élete alkonyán alkalmam volt ezekről a dolgokról kérdezgetni...?

A keresztény misszió értékéről igen eltérők a vélemények. Diákkorom középiskolai tankönyveiben pl. a valóságot fekete-fehér színekben megfestő marxista történelemszemlélet szerint, a misszió a kizsákmányolás eszköze az imperialisták kezében. Talán e hivatalos szemlélet következménye az is, hogy Kelet-Európa teológiai intézeteiben nincs komoly helye a misszióról szóló tudománynak, a *missziológiának*.

A könyvekben őrzött ismeretanyag nagy lehet a jelentősége, de ezek fontos kiegészítője szokott lenni egy élő *misszionáriussal* való ismeretség. Számomra egy *India*-misszionáriussal való találkozásnak volt ilyen jelentősége.

Nyugdíjas éveit töltötte Lundban Hedbergné, amikor 1958-ban megismertem. Gyermekkorát a német fővárosban töltötte. A századforduló táján még Harnack Adolf híres előadásait hallgatta a berlini egyetemen, melyeket ez a félelmetesen nagy tudású professzor a *kereszténység lényegéről* tartott a nagyközönség számára. Férjével, aki svéd misszionárius volt, évtizedeket töltött az ezerarcú Indiában, mely annak idején a mai Pakisztán, Banglades és Sri Lanka területét is magába foglalta. A vele való beszélgetések során ismertem meg ennek az egészséget és biztonságot kockára tevő keresztény csoportnak, a *hittérutóknak* életkörlményeit.

Most inkább csak azt említem meg, hogy mennyire meglepett, amikor Hedbergné, aki öregkorában is missziót végzett diákvárosomban (iratmissziói anyagot osztott szét az emberek között), milyen *melegen* és *tisztelettel* beszélt Indiáról, sőt a hindu vallási bölcsesség mai őrzőiről, a brahmin tudósokról is. Nem a misszió tárgyának tekintette őket, mint a babonás természeti vallás nőjében élő indiaiakat, hanem beszélgető *partnereknek*, akiktől mi is sokat tanulhatunk, mai keresztények. Különösen nagyra értékelték az aschramokat, a meditatív elmélyedés

speciális indiai retreat-helyeit. Az itteni brahminok aszkézisét is becsülte, sőt — Freud évszázadában — a családon belüli önmegtartóztatást is értékelték és gyakorolták, azt bibliai érvekkel is alátámasztotta. — India keresztény szadhuja, Szundár Szingh is aszkézist gyakorló ember volt, aki életének utolsó nyilvános fellépését — előadását — éppen egy, a dr. Hedberg házaspár által vezetett missziói konferencián tartotta.

Mint jó misszionárius, hirdette, hogy a kereszténység *legnagyobb* adománya India számára, mint minden nép számára, maga *Krisztus*. De arról is meg volt győződve, hogy India a maga gazdag kultúrájával, *vallási múltjával* és *tapasztalattal* némely ponton ugyancsak *tanulságul* szolgálhat a keresztények számára. Így is mondhatnánk: *Indiai háttéren* valamelyest másképpen verődnek vissza az evangélium gazdagító fénysugarai...

Nézzünk néhány példát.

Amikor a hinduk János evangéliumát olvassák, különösen is ennél a versnél állnak meg: "Én és az Atya egy vagyunk." Emlékezteti őket saját vallásuk egyik fő gondolatára: tat tvam aszi (Te vagy Az) — vagyis, hogy az egyes ember lelke, személyisége egy az Istennel. A kereszténység vezérgondolata mégsem az "Én és az Atya egy vagyunk", hanem inkább ez: "Maradjatok énbennem s én is tibenetek maradok." Vagyis a kereszténység lényege jut itt kifejeződésre, tudniillik hogy Krisztus vallása benső közösség Isten és emberi lényünk között. Tehát nem ceremóniák, nem is az élet és világmindenség misztériumának megértéséhez a kulcs, és nemcsak karakterünk nemesebbé válásának az eszköze. Indiában értjük meg igazán János evangéliumát és hogy mit jelent Pál apostol mély értelmű kifejezése: "Krisztusban lenni" és "Krisztus él bennem". Az itteni, hittel telített környezetben lehet megtanulni: Isten nem távoli mennyországokban lakik, hanem *bennünk* akar szállást venni "az idők végezetéig" vagyis hogy Isten az Ó szálláshelyévé akarja megnyerni szívünket.

A hindu karma-törvénynek ez az értelme: Ki mit vet, azt aratja is. Szigorú törvény ez, nem találjuk benne a megbocsátás lehetőségét. És mégis: szent félelemre ösztönöz. És fegyvere
(Folytatás az 5. oldalon)

ERŐS VÁR

AMÉRIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

ERŐS VÁR (USPS 178560) is published bi-monthly (February, April, June, August, October, December) for \$3 per year by the Hungarian Conference—Lutheran Church in America, 9715 Lake Avenue, Cleveland, OH 44102. Second-class postage paid at Cleveland, OH. POSTMASTER: Send Address changes (Form 3579) to

ERŐS VÁR

P. O. Box 02148, Cleveland, OH 44102

No. 1. (223) Vol. 49.
FEBRUARY 1983

A "Lutheran Church in America"
Magyar Konferenciájának lapja.

Szerkesztő és kiadó:

Juhász Imre

Munkatársak:

a magyar evangélikus lelkészek.

FONTOS!

Minden szerkesztőségi anyag, kézirat, gyülekezeti hír, úgyszintén a lappal kapcsolatos minden levelezés, előfizetés és adomány erre a címre küldendő:

"ERŐS VÁR"

P. O. BOX 02148
CLEVELAND, OH 44102

Az "ERŐS VÁR" előfizetési díja belföldön egy évre 3 dollár. Kanadában és egyéb külföldön évi 4 US dollár, vagy 5 kanadai dollár.

Be nem jelentett címváltozás esetén a posta a kézbesíthetetlen újságot megsemmisíti, a kiadóhivatalnak pedig külön portót kell fizetnie. Erre a költségre különösen nem-előfizetők, késedelmező előfizetők, vagy többéves hátralékban lévők esetében nehéz fedezetet találni.

Ezért kérjük olvasóinkat, hogy minden esetben pontosan adják meg címüket a "Zip Code" szám feltüntetésével együtt! Az újságot "zip code" szám nélkül nem kézbesíti a posta. Címközlésnél tüntessék fel az utca megjelölését is, pl.: St., Rd., Ave. Ugyanis egyes postai zónákban azonos nevű utcákat csak így lehet megkülönböztetni.

Printed by
Classic Printing Corporation
9527 Madison Ave., Cleveland, Ohio 44102

GYARMATHY IRÉN:

CSODÁLATOS VASÁRNAP REGGEL VOLT

Vasárnap volt. A reggeli ködöt maga előtt kergette a felkelő nap. Az én kis szobámba is beragyogott. Amikor felébredtem, vele találkozott előzőnek a szemem.

— Én Istenem! — ez volt az első szavam. Imára kulcsolt kézzel néztem ezt a koratavaszi szikrázást. Ez a kétszavas ima azt mondta: Istenem, hát ilyen csodálatos napot hoztál felém? Milyen jó, hogy én is részese lehetek ennek az éltető, melengető ragyogásnak. Hogyan köszönjem meg? És nem is gondoltam másra, csak arra, hogy Hozzá siessenek.

A templomban a korai istentiszteleten heten voltunk. A fiatal prédikátor volt a nyolcadik. Lelkesedéssel, igaz átéléssel beszélt. Arra gondoltam, ha a templomban egyedül állna, akkor is élő bizonyágtétel lenne. Úgy nézett végig a padosorokon, mintha zsúfolásig tele lennének. Sajnáltam, hogy ilyen kevesen hallgatták haladó korunk fiataljának bizonyágtételét Isten megtapasztalt szeretetéről. Úgy szerettem volna neki elmondani, hogy ne bántsa az, hogy olyan kicsinyke ez a reggeli se-reg, a 7 néha több mint a hetven és néha még a hétszáznál is több. Szerettem volna neki elmondani, hogy méltányoltam jártasságát irodalomban, művészetben, fiatal kora ellenére öreghez illő tisztánlátását, tájékozottságát a világ dolgaiban is, hivatalának érzett pályaválasztását. Sajnáltam azokat, akik sajnálták az időt erre a korai hálaadásra, akik így nem hallhatták a beszédet és talán sok olyan lehetőséget szalasztottak el, amelyekben ezen a reggelen nekem részem volt.

Már maga az ének; Hozzád, szívem mélységéből sóhajtok fel Jézusom, mikor nehezül sorsom! Milyen sokat mond ez a mondat!

Kinyitom az énekeskönyvet, ott, a 254. oldalon. És íme! A két sor mellett egy kelet. 1925. április 7. Ötven évvel ezelőtt írta valaki a fenti sorok mellé. Nézem a sárga lapon az elhalványuló számokat. "Mikor nehezül sorsom"... 1925... Vajjon hol járhat ma az, aki akkor a szíve mélyéből énekelte ezt az éneket! Eljött-e akkor is, amikor sorsa jobbra fordult? Vajjon itt van-e közöttünk most a hét ember egyikeként, vagy örökre elment és egyetlen dátum hír-

deti csak, hogy valamikor itt sóhajtott utolsó reménykedéssel. És azok, akik máskor jártak itt és jel nem maradt utánuk, vajjon eljönnek-e jobb sorsuk idején is?

És eszembe jut egy nyugati háromcsillagos szálloda kis, hetedik emeleti szobája, amelyben levélpapírt keresve kihúztam az íróasztal fiókját és egy Bibliát találtam benne. Angol nyelvűt és a 25. oldalon magyar széljegyzet állt: Istenem, köszönöm!

Nem is lehet leírni azt az érzést, amely ennek a rövid köszönetnek az olvasásakor elfogott. Valaki valamikor abban a kis szobában egy angol Bibliának mondta el azt, amit talán másnak nem tudott: Istenem, köszönöm. És én milyen szerencsés voltam, hogy ezt a mélyről jövő és magasba tartó üzenetet éppen az én hullámhosszam fogta fel és hangot is adott rá, mert jó így találkozni honfitársunkkal a nagy idegenben egy angol Biblia lapján, mert örömet, bánatot, szívünk mélyéből fakadó keserűt vagy hálaadást a legjobban anyanyelvünkön lehet elmondani. Így igaz, így kívánczik belőlük ki az idegenség tengerében.

Becsukom a sárga lapú, megkopott, régi énekeskönyvet, benne az ötven év előtti kelettel. Kinyitom a mellette fekvő új könyvet, melynek ismétlődő sora évszázadok alázatával mondja:

Soha, soha, nem tudom megháldálni, Jézusom!

Az ének elhal. Indulunk kifelé. A fiatal lelképásztossal kezdet fogunk. Utolsónak én. Egymásra mosolygunk, mint régi ismerősök. Szeretném neki elmondani, milyen csodálatos vasárnap reggel van. Aztán mégis tovább megyek. Otthon géphez ülök, és leírom ennek a reggelenek a történetét, hogy azok is tudjanak róla, akik hiányoztak a padosorokból nyolc órákor és talán tizenegykor is, mert azt hiszik, hogy velük nem történhet semmi és nincsen megköszönivalójuk.

Volt, amit Isten sem tudott elmondani, hanem csak tett: Krisztus meghalt. Halálát nem lehet elmondani. Az cselekedet volt.

MELYIK LUTHER?

Világszerte készülődnek evangélikus és nem-evangélikus egyházak Luther Márton születésének 500. évfordulójára. Egyes egyházak, köztük a Magyarországi Evangélikus Egyház is, külön bizottságot állított fel az évforduló kellő előkészítésére, s a Német Demokratikus Köztársaságban még állami bizottság is készít elő ünnepségeket.

Hogy Luther Márton, születése után 500 évvel is teológiai szakértőnek számít, az nem újdonság. Miután 1917-ben a világ protestáns keresztyénsége megünnepelte a reformáció négyszázadik évfordulóját, sokfelé támadt Luther-reneszánsz, melynek során könyvek egész serege jelent meg, nemcsak a reformátor hazájában Németországban, hanem a világ minden táján. A Luther-reneszánsz hullámai Magyarországra is eljutottak, habár nemzetközi nevű magyar Luther-kutató dr. Vajta Vilmoson és a néhány éve elhunyt dr. Súlyom Jenőn kívül aligha volt. Míg korábban a Luther-reneszánsz az evangélikus egyházakra korlátozódott, az utóbbi évtizedekben a protestáns testvéregyházakba, sőt a római katolikus egyházba is eljutott.

A Luther-reneszánsz széles spektruma azonban arra is emlékeztet, hogy az a Luther-kép, melyet ez a

sok-sok szerző és tudós fest, nagyon különböző lehet. Nem lehet éppen azt mondani, hogy ahány a Luther-könyv, annyi a Luther-kép. De azt állítani lehet, hogy minden kornak megvolt a maga Luther-képe, s manapság is igen különbözőek a vélemények az 500. születésnapját ünneplő reformátorról. Próbáljunk itt összeállítani egy ilyen képsorozatot.

A REFORMÁCIÓ korában, legalábbis kezdetben, úgyszólván osztatlan megbecsülésnek örvendett Luther Ellenlábasai, a "pápisták", újrakeresztelők és rajongók persze nem osztották ezt a megbecsülést. De hívei igen nagyra tartották. Hans Sachs "a wittenbergi csalogány"-nak nevezte. Mások rá vonatkoztatták János jelenésének könyve 14. fejezetének próféciáját az angyalról, aki "az ég közepén" repült és "az örök evangélium volt nála".

AZ ORTODOXIA Lutherben a tiszta tan felfedezőjét és terjesztőjét látta. Egy 1597-ben épült házban ez a felírás látható Wittenbergben: Gottes Wort und Luthers Lehr' verhehet nun und nimmermehr, — Isten igéje és Luther tana soha el nem múlik. Képét gyakran verették érmekekre, rendszerint velős diktumokkal, mint pl. ez: "Nagy volt életében, nagyobb beszédében, legnagyobb tanításá-

500 éve született Luther

ban". Hogy Isten küldöttje volt, azt olyan érvekkel bizonyították, hogy pl. a Te Deum egyik sorából kiszedték azokat a betűket, melyek római számokat jelképeznek, s azok összege 1517 lett, a reformáció éve: tIbI CherVbIn et seraphIn InCessabILI VoCe proCLaMant. Azt is kiszámították, hogy a Jelenések könyvének 14. fejezetében a (fentebb idézett) 6. vers számértéke 819. Ugyanezt a számértéket kapták a következő mondatból: "Luther Márton, született Eislebenben, a Szentírás doktora, Márton-napon keresztelték". Ilyen érvek előtt természetesen mindenkinek illlett meghajolnia.

A PIETIZMUS számára nem a tan, hanem az élet volt fontos. Nem szerették hát néha eléggé durva kifejezésmódját, sem "dogmatizmusát", sem hogy a felsőbbbséggel jó lábbon állt. Viszont nagyra becsülték kolostorbéli lelki vívódásait, egyáltalában a fiatal Luther kijelentéseit, a gyülekezeteken belüli "gyülekezeti mag"-ra vonatkozó szavait. Hogy Luther az arisztoteleszi filozófia el-lensége volt, az alkalmas fegyver lett minden filozófia — és majdnem minden teológia ellen. Egy pietista teológus még azt is megállapította, hogy Luther szerint az olyan léleknek, amely "látta Krisztust", nincs szüksége se prédikációra, se szentségekre.

A FELVILÁGOSODÁS KORA Luthert mint a "pápizmustól" való szabadítót tisztelte és ünnepelte.

Ó, India — a gondolat anyja...

(Folytatás a 3. oldalról)

lemre, hogy Isten *kegyelmét* ürügyként fel ne használjuk arra, hogy most már saját fejünk szerint szabadosan éljünk. Hiszen az evangélium nem valami olcsó bocsánatról beszél, hanem arról, hogy *nagy ára* volt: Krisztus Urunk áldozati halála volt az ára.

Az indiai *meditáció*-típusok némelyikénél az Úr Istennel való kapcsolatba lépés különlegesen mély útjait fedezték fel sokan. "Ha majd az imádság több lesz, mint önző kéregetés vagy szószaporítás, vagy éppen gondolati eszmefuttatás, akkor fogja elérni a valódi meditáció színvonalát."

Végül: groteszkül hangzik, de talán így van, hogy az *anyagi világ* élvezetében feledkezett európai ember éppen az indiai iskolán keresztül jut majd el megint az anyagi világhoz való helyes viszonyhoz. Mert csak az,

aki képes megtanulni e világ dolgainak megtagadását, *élvezheti* igazán ezt az életet. Vagyis ahogy Jézus maga is hirdette és gyakorolta.

Közel húsz éve hunyt el Hedbergné. Közel húsz éve foglalkozom középiskolai vallástanítással. Közben diákjaim kérdései mindinkább a saját kérdéseimmé is váltak. Hogy ma már kevésbé adok sablonos válaszokat — s ezért igazabbak a válaszaim —, azt ennek a valójában igen egyszerű laikus teológusnak is köszönhetem.

Hogy mi volt az, ami ilyen *izzó hitű, de szíve mélyéig toleráns* — és ezért *meggyőző* — keresztény *személyiséggé*, sőt *hittérítővé* formálta őt? Keleti útjaim élményei alapján most így mondanám: Krisztus evangéliuma, élő hite és — a "gondolat anyja", az ezerarcú India.

(Útitárs)

Minden tekintély ellenzője, a nagy vallási és egyházi szabadsághős, a lelkiismereti szabadság élharcosa volt ő. Műveiből azokat válogatták ki, melyek "tanácsokat", Anweisungen, tartalmaztak: a tanulmányokhoz, a prédikációkhoz, a nevelésre, jó polgárok számára, az ipar hasznosságáról vagy a testnevelés fontosságáról. Megállapították, hogy Luther "helyesebb és nemesebb fogalmakat terjesztett el Istenről és az erényekről". Egy életrajzában, mely 50 fejezetből áll, a 49. fejezetben került sor lelki tusáira, melyeket fiatal korában a kolostorban vívott, és pedig a következő fejezetcím alatt: "Betegségek, lelki tusák és egyéb szenvedések.

Vajjon nem folytatható-e ez a sor egész napjainkig? Nem úgy van-e ma is, hogy Lutherben keres fegyvertársat mindaz, aki a "pápisták" ellen akar érveket találni, mindaz, aki az úrvacsora-tanban vagy a gazdag istentiszteleti életben lélekben közelebb áll római katolikus testvéreinkhez, mint pl. a pünkösdistákhoz? Nincsenek-e ma is "romantikus" lel-

kek, akik tisztelik a "prófétát" Luthert; vagy idealisták, akik "a vallás megújítóját" látják benne; vagy klasszicisták, akik stílusában gyönyörködnek s benne a német nyelv úttörőjét tisztelik; — avagy olyanok, akik szociális reformátorként ünneplik, hiszen még a császárnak is ellentmondott, s ez nyilván egy egész jó első lépés volt az osztályküzdelem történetében? Van aki a pietistákat akarja fejbeverni Lutherrel, van aki az ortodoxokat, — s van aki mind a kettőt. Hol van hát itt az igazság? Melyik Luthert kell ünnepelnünk? A

Adományok az "Erős Vár"-ra

Köszönettel nyugtázzuk az 1982. február 1 és 1983. február 15. között az előfizetéseken felül beérkezett alábbi lapfenntartó adományokat (a Sajtóvasárnap alkalmával befizetett adományokat gyülekezetenként mutatjuk ki, lásd **Sajtóvasárnapi adományok — 1982**):

\$350: Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia. — **\$31:** dr. Radányi Oszkár (Cleveland). — **\$20:** Palatinus Józsefné (Knoxville, TN), Palotay József (Newbury Park, CA), Panajóth Zoltánné **édesapja, László Béla emlékére** (Cleveland), v. Tapolcsányi Oszvald dr. **szülei emlékére** (Cleveland). — **\$18:** Finta Józsefné **férje emlékére** (Cleveland). — **\$17:** Buthy Dénes (Buffalo). — **\$15:** Márton Józsefné (Wappingers Falls, NY). — **\$12:** Garansi Jovánka (Toronto), Rajki Pál (Windsor, ON). — **\$11:** v. Ághy-Asbóth Zoltán (Hales Corners, WI), Soldos Pálné (Cleveland). — **\$10:** Kiss János (Cleveland) Litauszky György (Haney, BC),

Több évre is lehet . . .

Már írtunk arról, hogy időnként egy-egy hátralékos előfizetőnk nagyobb összeg beküldésével lepi meg az Erős Várt. Legutóbb egy testvérünk 14, egy másik 16 éves hátralékát rendezte. Az olvasók többsége azonban figyelembe veszi a **címszalagon látható lejáratú dátumot** és időben megújítja előfizetését, sokan több évre is. Ez utóbbi lehetőséggel, úgy látszik, nem mindenki van tisztában, mert mostanában néhány előfizetőnk érdeklődött, hogy lehet-e egyszerre több évre beküldeni az előfizetést? Erre a kérdésre lelkes igennel válaszolunk. Így nemcsak az előfizető spórolja meg az évenkénti csekkyírást és postaköltséget, hanem a kiadóhivatal is mentesül a gyakori könyvelés és címszalag-átírás munkájától. Ugyanakkor viszont — egyéb tényezőket is figyelembe véve — **az előre való befizetést maximálisan 5 (öt) évre kell korlátoznunk.**

Sárkány Károly (Richland, WA). — **\$7:** Asbóth Sándorné (Cleveland), Horváth Sándor (Dearborn, MI), Kocsis Irma (Rochester), Mergl Károly (Linesville, PA), Nitsch József (Longwood, FL), Varga Lajosné (Chicago). — **\$6:** Halászi Lászlóné (Livonia, MI). — **\$5:** Alapi István (Saranac Lake, NY), Gömörly Gyula (Cleveland), Grill Lola (Buffalo), Neszlényi Jenőné (Rochester), dr. Wigner Jenő (Princeton, NJ). — **\$4:** Féja Ferencné (Cleveland), Papp Gábor (Hamburg, NY), dr. Relle Mátvás (Ellicott City, MD), Rohringer Endre (Garden Grove, CA), Szent-Iványi Gábor (Bethesda, MD). — **\$3:** Győr Istvánné (Cleveland), Ludwig Arthurné (East Chicago, IN), Mihalik Gyula (Tenafly, NJ), Rusznyák Lászlóné (Philadelphia), Simon Gyuláné (Cleveland). **\$2:** Bús János, Dolesch Gyuláné, Kulcsár Pálné, Simon Bálint, Szabó Józsefné (mind Cleveland); Bakó Zsuzsanna (Bronx, NY), Balogh Mihályné (Buffalo), Balogh Sándor (Welland, ON), Fehér Józsefné (Hammond, IN), dr. Hadházy József (Jamestown, NY), Koppányi Dénesné (Lawrenceville, NJ), Körösmezey Sándorné (McKeesport, PA), Lehoczky László (Sarasota, FL), dr. Lestyán János (Milton, FL), Molnár Béla (East Pittsburgh, PA), Olchváry István (New Brunswick), Rein Henrik (Brunswick, OH), Somos Mihály (Sparks, NV), Szenté Ferenc (Pittsburgh), Wágner Istvánné (Chicago), Wallner Mihályné (New Brunswick). — **\$1:** Bogád Sámuelné, Czokoly Istvánné, Menyhart Sándorné, Oláh Gabriella, Papp Gyuláné, Pelsőci Willibald (mind Cleveland); Bruckner Ede (South Bend, IN), Galló Árpád (Acton, MA), dr. Konkoly László (Berwyn, PA), Maglic Imréné (Utica, NY), Markovits Pál (Carmichaels, PA), Orvos József (Edison, NJ), Pongor Barnáné (Livonia, MI), Prinner Ede (Poughkeepsie, NY), Takács Mihályné (Toronto), Thron Irma (Detroit).

pietistát, az ortodoxot, a magasegyházit, a szocialistát vagy melyiket?

Nos, — reménykedjünk abban, hogy a jubileumi év megtanít bennünket arra, hogy Luthert mint *történeti személyt* ismerjük meg, — nem pedig mint a magunk gondolatainak eszményképét. Talán erre eszméltethet bennünket id. Cranach Lukács híres képe a wittenbergi városi templom predelláján: beszédével és művével arra mutat, Aki a világ bűnét keresztjén hordozta. Ez a *tanú* a reformátor Luther Márton.

Terray László

Sajtóvasárnapi adományok

1982

Az 1982. november 21-i sajtóvasárnap nyomán beérkezett összegeket az ERŐS VÁR köszönettel nyugtázza:

BUFFALO: adományok összege \$60.00.

CLEVELAND-NYUGAT adományok \$165.00, előfizetések 93.00, összesen \$258.00.

TORONTO: adományok \$30.00, előfizetések \$45.00, összesen \$75.00 kanadai dollár (58.80 USA dollár).

Lapzártáig nem érkezett jelentés a többi lelkesi hivataltól. — Az előfizetések egyéni nyugtázása mindenkor a **címszalagon látható lejáratú év és hónap** kijávitásával történik. Itt közöljük a sajtóvasárnapi (előfizetéseken felüli és kívüli) adakozók névsorát gyülekezetenként, csak vezetéknevekkel:

Buffalo: Gyülekezeti pénztár. — **Cleveland-Nyugat:** Bertalan, Bertók, Bónis, Csépes, Dandy, Domján, Farkas, Féja, Ferenczhalmi, Földényi, Gömbös, Horváth, Kardos, Károlyi, Kató, Kemes, Kispál, Klein J., Klein P., Kneffel, Könyves, Kovács J., Kovács K., Leibach, Lovagi, Miller, Olajos, Rajnay, Rózsahegy, Sala, Schönberger, Seltenreich, Simon, Szabadkai, Szeebach, Tapolcsányi, Tihanyi, Tomascsek, Torday, Várallyay, Virágh, Záth. — **Toronto:** Bakó, Barbier, Bársony, Krasznai, Miklán, Nyíregyházy, Zoltai. — **AZ IDEI SAJTÓVASÁRNAP NOVEMBER 20-ÁN LESZ!**

*Hogy Isten munkáját végezzem,
Isten erejét kell bírnom;
Hogy Isten erejét bírjam,
tudnom kell Isten akaratát.
Hogy megtudjam Isten akaratát,
tanulmányoznom kell Isten Igéjét.*

Gyülekezeti jubileumok Dél-Amerikában

A második világháború után megalakult dél-amerikai magyar evangélikus gyülekezetek közül háromnak volt jubileuma nemrégiben. Argentínában tulajdonképpen már a két háború között is folyt az odakerült magyarok között evangélikus misszió munka, a Missouri Synod argentinai kerületéhez tartozó és magyarul is szolgáló tudó lelképásztorok révén; továbbá az 1932-ben a brazíliai Sao Paulóban megalakult református gyülekezet is befogadta közösségébe az evangélikus magyarokat.

1952-ben érkezett az argentinai Egyesült Evangélikus Egyház meghívására **Buenos Aires**re Leskó Béla magyar ev. lelkész, aki 1946-tól Svédországban folytatta tanulmányait. Az ő szolgálataival kezdődött a rendszeres magyar evangélikus egyházi munka Argentína fővárosában, mely azóta is — 30 éven át — megszakítás nélkül folyik. Ezt a szolgálatot dr. Leskó négy éven át végezte, majd tőle a munkát 1956-ban v. Hefty László Amerikából kiküldött misszionárius vette át mind a mai napig. Igaz, hogy a 60-as években, Hefty lelkész pár éves más beosztása alatt, két másik lelképásztor is szolgált a gyülekezetben.

Ugyanakkor, 1952-ben érkezett a venezuelai **Caracas**ba, az ottani magyar evangélikusok és reformátusok kérésére, Pósfay György Clevelandből, akit erre a szolgálatra a National Lutheran Council küldött ki. Feladata volt magyarok és más nemzetiségű hívek gyülekezetekbe való gyűjtése. Bár az ottani magyar protestánsok már 1947-ben összegyűltek egy magánháznál, hogy Isten ígését hallgassák, majd 1949 júniusától havi istentiszteletek tartását kezdték meg laikusok vezetésével, a magyar gyülekezeti munka teljes kiépítése és megszilárdítása 1952-től számítódik. Az azóta eltelt három évtized alatt első lelkészük, Pósfay György 19 éven át szolgált, az utóbbi 11 év során öt másik lelkész pásztorolta a caracasi, több különböző nemzetiségű gyülekezetet magába foglaló "Feltámadás" Evangélikus Egyház magyar részlegét.

1957 októberében az Evangélikus Világszövetség Latin-Amerikai Bizottságának segítségével (ez a szerv vette át a caracasi munka támogatását is) a brazíliai **Sao Paulóban** kezdte meg Gémes István Dániából érkezett evangélikus lelkész a gyülekezeti munkát. Fáradozásának hamarosan az lett az eredménye, hogy 25 évvel ezelőtt itt is megalakult a magyar evangélikus gyülekezet, amelynek lelkészi szolgálatát egy évtizeden át ő látta el. 1968-ban dr. Kadicsfalvy József csilei ev. lelkész követte őt ebben a munkában, aki 1977-ben bekövetkezett haláláig volt a gyülekezet hűséges pásztorja. Azóta csak két éven át volt a lelkészi állás betöltve. A jelen pillanatban laikusok végzik a gyülekezeti munkát, de a gyülekezet reméli, hogy a közeljövőben ismét teljesidejű szolgálatot nyújtó lelkigondozóhoz juthat.

***

A cikk elején említett három dél-amerikai magyar evangélikus gyülekezeti jubileumból kettőn vett részt e sorok írója. Ezekről szól a további tudósítás.

A Reformáció ünnepén, október 31-én ülte meg hivatalos megalapításának 30. évfordulóját a **caracasi "Feltámadás" Evangélikus Egyházközség**, amelynek az ottani magyar gyülekezet is része. Erre az alkalomra az egyház Genfből meghívta Pósfay György ev. lelkészt, aki a közös egyházközség alapítói közé is tartozott, hogy ő lássa el az ezen a vasárnapon tartandó hálaadó istentisztelet igehirdetői szolgálatát. Spanyol nyelvű igehirdetésének alapja Józsué 4:7 volt. Az istentiszteleti

szolgálatban rajta kívül még hat lelkész vett részt, akik az egyházközséghez tartozó öt gyülekezetet, ill. a Venezuelai Evangélikus Tanácsot képviselték. Az istentisztelet keretében egy közel 50 tagú énekkar is szolgált és az az úrvacsora kiszolgálásával fejeződött be, majd az öt nőegylet által előkészített fogadás következett. Ezt dr. Domján János igazgatólelkész nyitotta meg, továbbá a német, skandináv, magyar, lett és spanyol nyelvű gyülekezetek gondnokai beszéltek, majd Pósfay György zárószavai fejezték be az ünnepséget.

Öt nappal később, egy péntek esti istentisztelettel kezdte meg a **Sao Paulo-i Magyar Evangélikus Egyházközség** 25 éves fennállásáért hálát adó gyülekezeti összejöveteleinket a sorozatát. Ezen is Pósfay György lelkész, aki egy, a közeli Campinasban megrendezett konferencián való részvétel céljából utazott Brazíliába, szolgált Isten igéjével és úrvacsorával. Az istentiszteletet követő összejövetelen beszámolt az Evangélikus Világszövetség munkájáról és a külföldön élő magyar evangélikus gyülekezetek életéről. Másnap meglátogatta a 60. "születésnapját" ünneplő Magyar Református Keresztény Egyház idős vezető lelkészét, Apostol Jánost, aki kezdetűl fogva szolgálja a gyülekezetet. Egyik lelkészük előző nap ott volt az evangélikus testvérek jubileumán.

A **caracasi magyar gyülekezet** november 7-én este nagyszámú résztvevővel úrvacsorai istentiszteleten emlékezett meg az első magyar istentisztelet 35. és a gyülekezet első lelkésze megérkezésének 30. évfordulójáról. Ezen az alkalmon is Pósfay György prédikált, most 1Kor 3:11—14 volt az

alapigéje. Az istentiszteletet szeretetvendégség követte, melynek keretében a gyülekezet jelenlegi gondnoka, Vladár Pál köszöntötte a megjelenteket, majd Márfy János, Floridából ideutazott volt presbiter tartott előadást a 30 éve történetéről és az egyházi élet kialakulásának egyes állomásairól. A Lórántffy Zsuzsanna Nőegylet részéről, volt és mostani elnökek — Lázár Lászlóné és Vladár Istvánné — szólalt fel ezen az ünnepélyes alkalmon, melyen nagy számban vettek részt a caracasi magyar katolikus szervezetek tagjai, valamint a magyar cserkészek is. A befejező előadást Pósfay György "Kövek és szívek" címmel tartotta, kiindulópontul Reményik Sándor "A kövek szoltára" c. versét idézve. Ugyancsak bemutatta azt a mozgóképet, mely az egyház jelenlegi temploma alapkövének 27 éve történt elhelyezéséről és más egyházi eseményekről számolt be. Az estet dr. Domján János köszönőszavai és imádsága zárta be.

Érdekesként elmondhatjuk még azt, hogy Pósfay lelkész az ünnepi istentiszteleten megkezdte a gyülekezet első gondnokának (és az első istentisztelet megszervezőjének), néhai dr. Nyerges Miklósnak a dédunokáját.

Jubileumokat üllő dél-amerikai magyar egyházaink örömmünnepe egyik városban sem volt teljes. Aggodalommal tekintenek a jövőbe és kérdeik: Vajjon lesznek-e majd magyarul szolgáló lelképásztorok, akik Isten Lelkének indítására késznek vállalni, hogy az ezen a földrészen élő magyar evangéliumi keresztyének gyülekezeitben munkálkodjanak?

— y —

GYÜLEKEZETI HÍREK

CLEVELAND-ELSŐ

Templom és lelkészi hivatal: 2836 East Blvd. (44104). Tel.: (216) 721-7074. Vasárnapi istentisztelet de. 10 órakor, angol—magyar. Mihály Ernő gondnok telefonszáma: 561-7316.

Vasárnapi istentiszteleteinken felváltva végzi a szolgálatot Nyárády Tamás evangélikus, valamint Juhász Shepherd Ferenc református lelkész.

Temetése: A Győr-megyei Mórvidékről származott **ö.zv. Bendes Lajosné** sz. Sipos Zsófia 94 éves korában, január 9-én; a Tolna megyei Sárszentlőrinc szülötte, **ö.zv. Hódossy Józsefné** (Ragán Jánosné) sz. Antal Erzsébet 80 éves korában, február 2-án; a Gömör megyei Putnokon született **Vásári Ferenc**, gyülekezetünk v. presbiterje, az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia pénztárosa (1973—1975), 77 éves korában, február 3-án. Legyen áldott emlékeztük!

Nagyheti, húsvéti istentiszteletek: Nagypénteken, április 1-én de. 10-kor magyar (úrv.); húsvétvasárnap, április 3-án reggel 8-kor angol (úrv.), de. 10-kor magyar (úrv.).

A gyülekezet évi **közgyűlése** ápr. 17-én, vasárnap lesz a 10 órai istentisztelet után.

*

CLEVELAND—NYUGAT

Lelkész: **Juhász Imre**

Templom: W. 98 és Denison Avenue — Lelkészi hivatal: 3245 W. 98th Street (44102). Telefon: (216) 961-6895. — Istentisztelet minden vasárnap de. 9:30-kor angol, 10:45-kor magyar nyelven. Úrvacsoraosztás minden hó első vasárnapján és az ünnepnapokon. Vasárnapi iskola októbertől

májusig 9:30-kor angol, 10:45-kor magyar nyelven.

A jan. 16-án megtartott évi közgyűlésen elhangzott jelentések így mutatják meg a gyülekezet életét 1982 folyamán a számok tükrében:

Az elmúlt évben tartottunk 50 angol, 53 magyar, 2 kombinált, összesen 105 délelőtti istentiszteletet; 3 angol, 1 magyar, összesen 4 esti alkalommal együtt 109-et, melyből 32 volt úrvacsorával. Vasárnapként átlagosan 65 hívünk vette igénybe az egyház igehirdető és tanító szolgálatát, e számon belül a magyar templomlátogatottság 3-al csökkent.

Egy keresztes és négy esketés volt. Konfirmálás nem volt, jelenleg egy fiatal van oktatás alatt. Eltemettünk hét egyháztagot. 649 úrvacsorát osztottunk ki.

A pénzügyi bizottság jelentette, hogy az előző évi áthozat 11,059.17 volt, 1982. évi bevételünk 36,273.48-at tett ki, míg a kiadás 36,550.13-ra rúgott, ezzel az egyenleg 1982 végén: 10,782.52. Missziói pénztárunk az egyházkerületnek átutalt 1,589.01-et, a Magyar Konferenciának 176.49-et. Híveink adakozása ezenkívül a columbusi teológiai akadémiára 287.00, LCA Világéhség Akcióra 141.50, egyéb helyi és közegyházi célokra 329.00 volt. — Az Oltáregylet, Angol Női Kör és a Férfikör pénztárainak együttes évvégi egyenlege: 4,119.82.

A gyülekezet elöljárói 1983/84-ben: a) tisztségviselők, akik a presbitérium tagjai: Frigyes Dezsóné pü. titkár, v. Kemes László felügyelő, Lovagi Tibor ellenőr, Öri Gyula missziói pénztáros, Sala Norbert másodfelügyelő, Szalay István pénztáros,

SECOND CLASS PUBLICATION.

POSTMASTER: SEND FORM 3579 TO
ERŐS VÁR (USPS 178560)

BOX 02148, CLEVELAND, OH 44102.

v. Tapolcsányi Oszvald dr. jegyző, Tihanyi Sándor dr. a pü. bizottság elnöke; b) tisztviselők, akik nem tagjai a presbitériumnak: Rajnay Zoltán és Szeebach Gusztáv ellenőrök; c) a presbitérium rendes tagjai: Kató Gyula, Miller Henrik, Pelsőci Willibald, Radányi Oszkár dr., Rózsahegyi Károly, Tomascsek László, Torday Egon és Váraljay János; d) tb. presbiterek: Bertalan Kálmán, Ignácz Jánosné, Majoros Pál. — A magyar istentiszteleten egyháziak: Kovács József, Radányi Oszkár dr. és Váraljay János. Házgondnok: Boros János. Orgonista: Legeza Adrienne.

Lelkészünk új Luther-kabátja, az Oltáregylet ajándéka, a dec. 19-i istentiszteleten került felavatásra. — **Esketés:** Császár James és Németh Edit dec. 11-én, Hátszegi Sándor és Heierding Karen febr. 5-én, Griglak Edmund és Tallós Raja febr. 19-én. — **Temetés:** a Cinkotáról származó Milone Salvadorné sz. Horváth Erzsébet, 70 éves korában, jan. 12-én.

Nagyheti és húsvéti istentiszteletek: Nagycsütörtökön, márc. 31-én, este 7:30-kor angol (úrv.); nagypénteken, ápr. 1-én de 10:45-kor magyar (úrv.), este 7:30-kor magyar passióolvasás és úrvacsora; húsvétvasárnap, 3-án reggel 8-kor angol (úrv.), 9:15-kor észt, 10:45-kor ünnepi magyar istentisztelet és úrvacsoraszózat. — Az Angol Női Kör húsvéti reggelit szolgál fel 9 órai kezdettel.

A presbitérium a gyülekezet lelkészének 60. születésnapját a tiszteletére rendezendő műsoros díszében kívánja megünnepelni **május 15-én**. Ez alkalommal összevont angol—magyar istentisztelet lesz kivételesen de. 11:45-kor (3/4 12), míg az ebéd du. 1 órakor kezdődik.

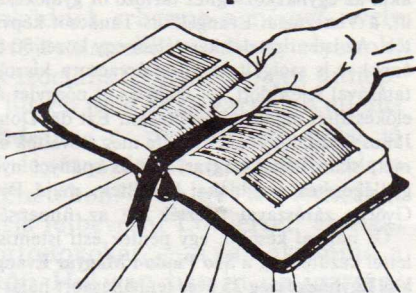
TORONTO

H. lelkész: **Bernhardt Béla**

Templom: First Lutheran Church, 116 Bond Street. — **Lelkészi hivatal:** 9715 Lake Ave., Cleveland, OH 44102, USA; tel.: (216) 631-5007. — **Istentisztelet (július—augusztust kivéve) a hó második és negyedik vasárnapján du. 1/2 6-kor.** Miklós Lajos felügyelő telefon-száma: (416) 621-8285.

Ezévi közgyűlésünkön, január 9-én, szintén az alapvető munkarend kiértékelésével és tervezésével foglalkoztunk. A felügyelő és a lelkész mellé pozitív jelentéssel csatlakozott pénztárosunk is. — Január 23-án, az ökumenikus Istentiszteleten gyülekezetünk részéről Nt. Markovits Pál carmichaeli (PA) ev. lelkész szolgált; reá igeolvasás feladata hárult. — Bőjti családi áhítatunkat Káló Vilma asszonytestvérünk lakásán tartjuk március 20-án, vasárnap du. 3 órakor, 661 Bedford Park Avenue címen. — Március 27-én elmarad a szokásos Istentisztelet. — Április 1-én, nagypénteken az Istentisztelet du. 4 órakor kezdődik. Ez alkalommal passiótörténetet olvasunk és az Úrvacsora is kiszolgáltatásra kerül. A szolgálatot Nt. Markovits Pál végzi. — Április 10-én tartjuk meg gyülekezetünk első alakulásának 56. évfordulójára emlékezve évi díszvacsoránkat (a du. 5:30 órakor kezdődő Istentiszteletet követően). A vacsora ünnepi szónokát, Nt. Herjeczki A. Géza baptista lelképásztort előre is szeretettel köszöntjük.

Mindennapi kenyér

— Útmutató a Biblia olvasásához —

1983. MÁRCIUS HÓ

1. Jn 8:21-30. — 1Móz 22:1-19.
2. Jób 2:1-10. — Rm 9:1-5.
3. 2Kor 13:3-6. — Rm 9:6-13.
4. Gal 4:12-20. — Rm 9:14-21.
5. Jn 8:46-59. — Rm 9:25-29.

BŐJT 3. VAS. — MÁR. 6.

Heti ige: Lk 9:62

6. 1Kor 10:1-13. — Lk 13:1-9.
7. 1Pt 1:13-21. — Rm 9:30-33.
8. Mk 9:38-41. — Rm 10:1-11.
9. Jób 7:11-21. — Rm 10:12-21.
10. Jer 20:7-13. — Rm 11:1-10.
11. 1Ts 2:13-20. — Rm 11:11-24.
12. 2Tim 4:1-5. — Rm 11:25-32.

Túrmezei Erzsébet:

Most

*Most minden út
Tebenned összefut.
Most minden cél
Tebenned összeér.
Az egész világ körötted forog,
s Te a nagy mindenséget
vezérlő erővel igazgatod.
Igazgass engem is.
Hadd legyenek egy parányi csillagod,
melynek fényét észre se venni,
de melynek fénye Tefeléd ragyog.
Igazgass engem is.
Arra megyek, amerre akarod.
Hadd legyenek egy parányi csillagod.
És hogyha jó az est,
ha feketére fest
mindent az éjszaka,
hadd legyenek én is
az éjnek világító csillaga.
És sok ezredmagammal
teremtsek ragyogást . . .
Terólad ragyogást.*

*Uram, ki a világot
vezérlő erővel igazgatod,
igazgass engem is!
Hadd legyenek egy parányi csillagod!*

(Őszből tavaszba c. kötetből)

BŐJT 4. VAS. — MÁR. 13.

Heti ige: Jn 12:24

13. 1Kor 1:18-31. — Lk 15:1-46.
14. Jer 11:18-20. — Rm 11:33-36.
15. Jn 6:55-65. — Rm 12:1-8.
16. Jób 9:14-23, 32-35. — Rm 12:9-16.
17. Jn 6:47-51. — Rm 12:17-21.
18. Jn 10:17-25. — Rm 13:1-10.
19. Ám 8:11-12. — Rm 13:11-14.

BŐJT 5. VAS. — MÁR. 20.

Heti ige: Mt 20:28

20. Fil 3:8-14. — Lk 20:9-19.
21. Zsid 7:24-27. — Mt 26:1-16.
22. 4Móz 21:4-9. — Mt 26:17-30.
23. Jób 19:21-27. — Mt 26:31-35.
24. Zsid 9:11-15. — Mt 26:36-46.
25. Zsid 9:15, 24-28. — Mt 26:47-56.
26. Zsid 10:11-18. — Mt 26:57-68.

VIRÁGVAS. — MÁR. 27.

Heti ige: Jn 3:14-15

27. Fil 2:5-11. — Jn 12:12-19.
28. Mk 14:3-9. — Mt. 26:69-75.
29. Jób 38:1-11, 42:1-2. — Mt 27:1-14.
30. Mik 3:9-12. — Mt 27:15-30.
31. 1Kor 11:23-26. — Mt 27:31-44.

1983. ÁPRILIS HÓ

1. Nagypéntek. Jn 19:16-30. — Mt 27:45-56.
2. 1Pt 3:18-22. — Mt 27:57-66.

HÚSVÉT — ÁPR. 3.

Heti ige: Jel 1:18

3. Húsvétvas. 1Kor 15:1-11. — Jn 20:1-18.
4. Húsvéthétfő. Lk 24:13-49. — Mt 28:1-20.
5. 1Kor 5:7-8. — Rm 14:1-13.
6. 2Tim 2:8-13. — Rm 14:14-23.
7. 1Kor 15:19-28. — Rm 15:1-13.
8. 1Kor 15:35-49. — Rm 15:14-21.
9. 1Kor 15:50-58. — Rm 15:22-33.

HÚSVÉT 2. VAS. — ÁPR. 10.

Heti ige: 1Pt 1:13

10. Jel 1:4-18. — Jn 20:19-31.
11. Kol 2:12-15. — Rm 16:1-16.
12. 2Tim 2:1-5. — Rm 16:17-27.
13. 1Jn 2:12-17. — 1Móz 24:1-28.
14. 1Pt 2:1-10. — 1Móz 24:29-49.
15. Jel 7:9-17. — 1Móz 24:50-67.
16. 1Pt 1:22-25. — 1Móz 25:19-34.

HÚSVÉT 3. VAS. — ÁPR. 17.

Heti ige: Jn 10:11, 27-28

17. Jel 5:11-14. — Jn 21:1-14.
18. Jn 10:1-16. — 1Móz 27:1-29.
19. 4Móz 17:16-26. — 1Móz 27:30-40.
20. Ez 34:23-31. — 1Móz 27:41-28:9.
21. Jn 21:15-19. — 1Móz 28:10-22.
22. Zsid 13:12-16. — 1Móz 29:1-14a.
23. Csel 20:17-38. — 1Móz 29:14b-30.

HÚSVÉT 4. VAS. — ÁPR. 24.

Heti ige: 2Kor 5:17

24. Jel 7:9-17. — Jn 10:22-30.
25. Ef 4:17-24. — 1Móz 32:1-22.
26. Jób 38:31-38. — 1Móz 32:23-32.
27. 2Kor 4:16-18. — 1Móz 33:1-20.
28. Kol 1:15-18. — 1Móz 37:1-11.
29. Gal 6:14-18. — 1Móz 37:12-36.
30. Gal 5:1-6. — 1Móz 39:1-23.